

**Материјали за учење из предмета
Језик и култура Срба за 5. разред
(изборни предмет)**

Скопље, 2025

1. Наставна јединица

Причање о догађајима на основу дате теме

Пишемо причу о замишљеном догађају
(поштујући хронолошки ток радње)

РАЗГОВАРАМО – Питања за дискусију:

1. Да ли волиш да измишљаш приче?
2. Шта све чини добру причу?
3. Који је твој омиљени измишљени догађај из књиге, филма или цртаног?
4. Где све може да се деси замишљен догађај – у реалности или у фантастичном свету?
5. Може ли се из измишљене приче нешто и научити?

ЈЕЗИЧКИ КУТАК:

- Подсетник: шта је увод, шта разрада, шта завршетак?
- Време глагола у причи – бирај једно време и држи се њега!
- Користи епитете да обогатиш описе.
- Подсетник на реченичне целине: субјекат + предикат.
- Употреба везника за повезивање догађаја (онда, затим, после тога, наједном, на крају...).

ПРЕПРИЧАВАМО И ПИШЕМО:

Тема приче:

- „Једног дана све је пошло наопако...“
или
- „Чаробна књига у школској клупи“
или
- „Путовање у свет снова“

Задатак:

- Напиши кратку причу у три дела:
 - **Увод:** Упознај нас са ликовима и местом догађаја
 - **Разрада:** Шта се дешава? У чему је проблем или авантура?
 - **Завршетак:** Како се све завршило?

ЗАНИМЉИВОСТИ И КРЕАТИВНИ РАД:

Креативна активност:

„Илуструј своју причу“ – Након писања, ученици илуструју једну сцену из приче.

„Кратак стрип“ – Издвоји три до пет кадрова и претвори своју причу у стрип.

„Пиши као писац“ – Ученици се поделе у групе и свако дописује део заједничке фантастичне приче (један пише увод, други разраду, трећи завршетак).

Предлог за домаћи задатак:

Промени крај приче коју си написао/ла.

Да ли би се нешто завршило другачије? Да ли би јунак дошао до другог решења?

2. Наставна јединица

Културна баштина Србије: Манастири, цркве и обичаји

Културна баштина Србије представља богато наслеђе које се огледа у вековима дугој традицији, духовности и уметности. Један од највреднијих делова тог наслеђа су српски **манастири и цркве**, као и **обичаји** који се и данас негују широм земље.

Манастири и цркве као чувари духовности

Српски православни манастири и цркве нису само верски објекти, већ и значајна историјска и културна здања. Многи од њих су грађени у време средњовековне српске државе и представљају врхунце византијске и српске уметности.

- **Манастир Студеница** (основан у 12. веку) – један од најстаријих и најзначајнијих манастира, уписан у УНЕСКО-в списак светске баштине.
- **Манастир Жича**, прва српска архиепископија, место крунисања краљева.
- **Манастир Грачаница**, пример моравске школе, познат по живопису и архитектури.
- **Сопотани, Дечани, Пећка патријаршија** – сведоци духовног и културног развоја српског народа.

Ови манастири су чувари фресака, рукописа и других вредних уметничких дела која сведоче о развоју српске уметности и писмености.

Обичаји као огледало народне душе

Српски обичаји су дубоко укоренењени у традицији и често су повезани са верским празницима, породичним догађајима и годишњим добрима. Они су одраз колективног идентитета и духа народа.

- **Слава** – јединствени српски обичај прославе крсне славе, односно породичног заштитника (свеца).
- **Божих и Васкрс** – празници који се славе уз бројне традиционалне ритуале, попут печенице, чеснице, уношења бадњака.
- **Свадебни обичаји** – уз пратњу народне музике, игре и симболичних радњи (крађа младе, венчање у цркви, кумство).
- **Сеоске славе, сабори и вашари** – прилике за дружење, очување фолклора и традиционалних заната.

Закључак

Манастири, цркве и народни обичаји чине кичму културне баштине Србије. Они не само да сведоче о богатој прошлости, већ и данас инспиришу, уче и повезују људе. Очување овог наслеђа је од великог значаја за национални идентитет и културни развој земље.

Питања за разумевање текста:

1. Шта представља културна баштина Србије?
2. Који је значај српских манастира и цркава у културној баштини?
3. Како се зове манастир који је основан у 12. веку и налази се на УНЕСКО-вом списку светске баштине?
4. Који манастир је био прва српска архиепископија и место крунисања краљева?
5. По чему је манастир Грачаница познат?
6. Наведи три манастира који сведоче о духовном развоју српског народа.
7. Шта је „слава“ и зашто је важна у српској традицији?
8. Који су неки од обичаја повезани са празновањем Божића?
9. Какве се активности дешавају на сеоским славама и вашарима?
10. Зашто је важно чувати и неговати културну баштину?

Игре асоцијација на тему: Културна баштина Србије: Манастири, цркве и обичаји.

Асоцијација

- **Колона А (Манастири)**

1. Студеница
2. Жича
3. Дечани
4. Сопоћани

Решење А: Средњовековни манастири

- **Колона Б (Празници)**

1. Божић
2. Васкрс
3. Ђурђевдан
4. Слава

Решење Б: Верски обичаји

- **Колона В (Традиција)**

1. Коло
2. Вез
3. Гусле
4. Опанци

Решење В: Народна традиција

- **Колона Г (Симболи)**

1. Икона
2. Крсна слава
3. Црквено звоно
4. Бадњак

Решење Г: Православна симболика

- **Финално решење: Културна баштина Србије**

Ево неколико **занимљивости** на тему „**Културна баштина Србије: Манастири, цркве и обичаји**“ које можеш искористити за састав, презентацију или као увод у тему:

- **Манастири и цркве – занимљивости**

1. **Манастир Студеница** је грађен од белог мермера и у њему се чува један од најлепших фрескописа – „**Распеће Христово**“, насликан у 13. веку.
2. **Манастир Високи Дечани** има највећу средњовековну цркву на Балкану и преко 1.000 оригиналних фресака!
3. **Жича** је позната као „седмоврата црква“, јер су за сваког крунисаног краља у Србији отварања посебна врата.

4. **Пећка патријаршија** је комплекс од више цркава и некада је била духовно средиште целе српске цркве. Данас има посебан статус и под заштитом је УНЕСКО-а.

ВЕСЕЉЕ

Суседи су нас позвали на свадбу. Сватови су, један по један, пристизали. Ниска кућица била је пуна гостију. За сваког госта посебно је била сервирана вечера. Гозба је била у пуном јеку када су млада и младожења изашли у двориште и заиграли. Око њих су подскакивали весели дечаки и девојчице. Старе жене су седеле на грубо истесаним клупама поред оgrade. Цело село се орило од веселих песама.

Sveti Sava

Nema većeg srpskog bića,
Ni važnijeg plemića,
Poznatijeg kraljevića
Od Rastka Nemanjića.

Njega krasi večna slava,
Svetiteljska to je glava,
I zaštitnik đачких prava,
To je pastir Sveti Sava.

U životu, ne baš kratko,
Nosio je ime Rastko.
A uz ljubav i duhovnost pravu,
Rastko nam podari Svetog Savu.

Ognjen Petaković V/2

Обичаји – занимљивости

1. **Слава** је јединствен обичај у свету – само Срби славе крсну славу, која се преноси са колена на колена по мушкој линији.
2. За **Божих**, у кућу се уноси **бадњак** (младо храстово дрво), који се симболично пали, што представља светлост и живот.
3. **Чесница** – посебан божихни хлеб у који се ставља новчић. Ко га пронађе, верује се да ће имати среће током године.
4. **Коло** – традиционална народна игра која се игра у кругу. Унеско 2017. године уврстио је српско коло на листу нематеријалне светске баштине.

Занимљиве чињенице о српској духовности

1. Прва азбука Срба била је **ћирилица**, а писменост се развијала управо у манастирима.
2. У средњем веку, многи монаси су били и **уметници, лекари, писци и преписивачи књига**.
3. Манастири нису служили само за молитву – били су и **школе, болнице и ризнице културе**.

3. Наставна јединица

Препознавање примера текстова описних и шаљивих песама на српском језику.

„Плава звезда” – Мирослав Антић;

1.

Иза шума, иза гора,
иза река, иза мора,
жбуња, трава,
опет тебе ноћас чека
чудна нека звезда плава,
звезда права.

Чак и ако не верујеш,
пробај тога да се сетиш.
Кад зажмуриш и кад заспиш,
ти покушај да је чујеш,
да одлетиш,
да је стигнеш и ухватиш
и сачуваш кад се вратиш.

Али пази: ако није
сасвим плава, сасвим права,
мора лепше да се спава:
да се сања до свитања.

Мора даље да се лута.
Тристо пута.
Петсто пута.

Мора друга да се нађе.
Трећа.
Пета.

Мора у сну да се зађе
на крај света.

И још даље иза краја:
до бескраја.

2.

Мора бити такве звезде.
Што се чудиш?
Пази само да је негде
не испустиш док се будиш.

Једног дана,
једне ноћи,
не знам када, ал' знам тачно,
изгледаће небо без ње
тако празно, тако мрачно.

И сва сунца,
све лепоте
и све очи што се јаве,
никад без ње неће бити
сасвим твоје, сасвим праве.

Ја ти нећу рећи шта је
ова звезда чудна, сјајна.
Кад је нађеш – сам ћеш знати.
Сад је тајна.

Изражајно читање песме:

1. Неправилна интонација (грешке):

- Превише брзо или монотono читање.
- Неодговарајући нагласци (без осећања или ритма).
- Прескакање пауза и наглашавања емоција у песми.

2. Споро читање с одговарајућом интонацијом:

- Читалац чита лагано и јасно.
- Интонација прати осећај снова, маште, тајне.
- Истичу се кључне речи: *звезда, плава, чудна, тајна, бескрај.*

3. Течно читање с одговарајућом интонацијом:

- Ритам је природан и певачки.
- Гласом се осликава чаролија песме.
- Паузе и интонација су усклађене с римом и садржајем.

Говор о доживљавању песме: и

1. Уз помоћ наставника:

- Ученици препознају да је песма маштовита и сновита.
- Уз вођење наставника, схватају да „плава звезда“ симболише жеље, снове, идеале.

2. Самостално:

- Ученици говоре како су доживели песму (нпр. као путовање у машту или дечју наду).
- Разумевају да се „плава звезда“ односи на нешто дубоко лично – можда љубав, снове или неостварене жеље.

Препознавање епитета:

1. Уз помоћ наставника:

- Уче да препознају речи као што су: **плава, чудна, сјајна, мрачно, лепше, празно.**

2. Самостално:

- Самостално објашњавају да епитети служе за појачавање емоције и сликовитости.
- Пример: „*чудна нека звезда плава*“ – епитети дају магичност и тајанственост звезде.

Зашто је песма шаљива и описна?

- **Описна:** јер описује пут до звезде, сан, небо, бескрај.
- **Шаљива:** има лагани, дечји тон маштања, с дозом хумора у понављању (*триста пута, петсто пута...*).

1. Питања за ученике (*разумевање и тумачење*)

1. Где се налази „плава звезда“ у песми?
2. Шта песник саветује да урадимо ако звезда „није сасвим плава, сасвим права“?
3. Како песник описује небо без те звезде?
4. Шта мислиш – шта представља „плава звезда“? Да ли је она стварна?
5. Како се осећаш док читаш ову песму? Објасни зашто.

2. Језички кутак

1. Пронађи епитете у песми:

– Упиши бар 3 епитета и објасни шта украшавају.

Пример: плава звезда – боја звезде, чини је посебном и маштовитом.

2. Подвуци глаголе који описују кретање:

– *лети, стигнеш, лута, нађе, зађе...*

– Како ти глаголи доприносе атмосфери песме?

3. Препознај стилске фигуре:

– Да ли у песми има поређења или метафора? Пронађи један пример.

4. Сложи реченице:

– *Сан / до / треба / да / свитања / траје.*

– *Испусти / не / је / кад / будиш / се.*

3. Креативан рад

1. **Илуструј своју „плаву звезду“** – Како изгледа твоја звезда снова? Нацртај је и напиши кратак опис.
2. **Пиши своју строфу:**
Додај једну строфу песми. Почни речима:
„Кад заспиш и кренеш да сањаш...”
3. **Тајна звезда – лични дневник:**
Напиши кратак текст (5–6 реченица) о нечему што је за тебе „тајна звезда“ – сан, жеља, циљ, нешто што те води.

4. Занимљивости – Мирослав Антић и песма

- **Мирослав Антић** је био песник, сликар, новинар и редитељ. Писао је посебно за децу, са пуно емоције и маште.
- Његове песме често говоре о свету деце, снова, слободе и маште.
- **„Плава звезда”** је симбол снова, неостварених жеља, али и наде – да треба да сањамо и када је тешко.
- Мирослав Антић је говорио:
„Човек мора стално да тражи своју плаву звезду. Ако је изгуби – изгубио је себе.”

4. Наставна јединица

Препознавање примера текстова из жанра народне приповетке и њихових одлика на српском језику.

„ДЈЕВОЈКА ЦАРА НАДМУДРИЛА“

Један сиромах живљаше у једној пећини и немаше ништа до једну шћер, која бијаше много мудра и иђаше свуда у прошњу, па и оца свога учаше како ће просити и паметно говорити. Дође једном сиромах к цару да му штогођ удијели; цар га упита окле је и ко га је научио мудро говорити. Ови му одговори окле је и како га је шћер научила. – А шћер твоја од кога се научила? – упита цар, а сиромах одговори: – Бог је њу умудрио и наша јадна сиромаштина. Тада му цар даде тридесет јаја и рече му: – Понеси ово твојој шћери и реци јој нека ми из тијех јаја излеже пилад, пак ћу је добро даровати; ако ли пак не излеже, хоћу те ставити на муке. Сиромах отиде плачући у пећину и каже све шћери. Она позна да су јаја варена, и рече оцу да пође починути а да ће се она за све побринути. Отац је послуша и отиде спавати, а она дохвати пињату и настави на ватру пуну воде и боба, па кад свари боб, зовне ујутро оца и рече му да узме рало и волове пак да иде орати покрај пута куда ће пасати цар, и рече му: – Кад видиш цара, узми боб пак сиј, и вичи: Хај, волови, помози боже да роди варени боб! Кад те цар запита како може родити варени боб, а ти реци: као и из варенијех јаја излећи се пилад. Сиромах послуша шћер па отиде те стане орати; кад угледа цара ђе иде, он стане викати: – Хај волови, помози боже да роди варени боб. Чувши цар ове ријечи, стане на путу и рече сиромаху: – Сиромаше, како може родити варени боб? А он му одговори: – Честити царе, као и из варенијех јаја излећи се пилад. Стави се цар одмах да га је шћер научила, па заповједи слугама те га ухвате и доведу преда њ, па му онда пружи повјесмо лана говорећи: – Узми то, и од тога имаш учинити гумину и једра сва, што је од потребе за један брод; ако ли не, изгубићеш главу. Ови сиромах с великијем страхом узме повјесмо и плачући отиде дома и каже све својој шћери. Шћер га пошље да спава обећавајући да ће она све то учинити. Сјутрадан узме мали комад дрвета, пак пробуди оца и рече му: – На ти ово дрво и понеси га цару нека ми од њега направи куђељу и вретено и стативе и остало што треба, пак ћу ја њему направити све што наређује. Сиромах послуша шћер и искаже цару све као што га је она научила. Цар чувши ово зачуди се и стане мислити шта ће чинити, па онда дохвати једну малу чашицу и рече му: – Узми ову чашицу и понеси твојој шћери нека ми њом пресека море да остане поље. Сиромах послуша и плачући понесе шћери ону чашицу и каже јој све што је цар

рекао. Ђевојка му рече да остави до сјутра и да ће она све учинити. А сјутрадан зовне оца и дâ му литру ступе и рече: – Понеси ово цару и реци му нека овијем затисне све изворе и сва језера, пак ћу ја пресекати море. Сиромах отиде и овако цару рече. Цар видећи да је ђевојка много мудрија од њега, заповједи му да је доведе пред њега; а кад је доведе и обоје се поклоне пред њим, онда је цар запита: – Погоди, ђевојко, шта се може најдаље чути? Ђевојка одговори: – Честити царе, најдаље се могу чути гром и лаж. Тада се цар дохвати за браду и обрнувши се својој господи запита их: – Погодите колико ваља моја брада? Кад једни стану говорити оволико други онолико, онда ђевојка одговори свијема да нијесу погодили, пак рече: – Царева брада ваља колико три кише љетне. Цар се зачуди па рече: – Ђевојка је најбоље погодила. Па је онда запита хоће ли бити његова жена, и да друкчије не може бити него тако. Ђевојка се поклони и рече: – Честити царе, како ти хоћеш нека буде, само молим да ми напишеш на карти својом руком, ако би се кадгођ на ме расрдио и мене од себе оћерао, да сам госпођа узети из твога двора оно што ми је најмилије. Цар јој ово одобри и потпише. Пошто паса неколико времена, цар се на њу ражљути и рече јој: – Нећу те више за жену, него хајде из мога двора куд знаш. Царица му одговори: – Свијетли царе, послушаћу, само ме пусти да преноћим, а сјутра ћу поћи. Цар јој допусти да преноћи. Онда царица кад су били при вечери помијеша му у вино ракију и нека мирисна биља, и нудећи га да пије говораше му: – Пиј, царе, весело, јер ћемо се сјутра растати, и вјеруј ми да ћу бити веселија него кад сам се с тобом састала. Цар се опјани и заспи, а царица справи кароцу и понесе цара у камену пећину. Кад се цар у пећини пробуди и види ђе је, повиче: – Ко ме овђе донесе? А царица му одговори: – Ја сам те донијела. Цар је упита: – Зашто си ти то од мене учинила? Да ли ти нијесам рекао да више нијеси моја жена? Онда му она, извадивши ону карту, рече: – Истина је, честити царе, да си ми то казао, али погледај што си на овој карти потписао: што ми буде најмилије у твојему дому да понесем собом кад од тебе пођем. Цар, видећи то, пољуби је и поврате се опет у царски двор.

Народна новела Вук Стефановић Караџић Непознате речи и њихово значење:
Шћер – ћерка Окле – одакле Варен – обарен, скуван Починути – одморити се, одспавати Пињата – земљана посуда Наставити – ставити Боб – зељаста биљка слична пасуљу или грашку Пасати – проћи Повјесмо – повесмо, свежањ вуне или лана који се везују за преслицу Преслица – справа за предење вуне Гумина – уже којим се везује брод Куђеља – кудеља, влакна конопље или лана припремљена за предење Вретено – дрвен обао штапић на који се при предењу намотава пређа Статива – овде: једна од гредица и разбоју Пресекати – избацити воду из нечега; исушити Ступа – влакна конопље и лана која служе за заптивање да вода не исцури; кучина Затиснути – запушити Кароца – врста кола

1. Разумевање садржаја – питања (одговарање на питања о тексту)

Задатак: Одговори на следећа питања целим реченицама:

1. Зашто је цар први пут позвао сиромаша?
2. Шта је цар тражио да ћерка уради с вареним јајима?
3. Како је девојка надмудрила цара када је тражио да излеже пилад?
4. Шта је урадила када је цар послао повјесмо лана?
5. Како је цар сазнао да је она мудрија од њега?
6. Шта је девојка тражила у писменој гаранцији од цара?
7. Како је на крају доказала да је испоштовала цареву наредбу?

2. Описивање особина јунака уз помоћ наставника

Задатак: Разговарај са наставником и попуни табелу:

Лик	Шта је урадио/рекао?	Каква је особина?
Ћерка сиромаша	Помогла оцу да реши цареве задатке	Мудра, домишљата
Цар	Постављао тешке и чудне задатке	Горд, знатижељан
Сиромаш	Увек слушао савете ћерке	Послушан, понизан

Наставник може додати и друге примере из текста током разговора.

3. Самостално описивање јунака (на основу поступака)

Задатак: Напиши кратак опис (3–5 реченица) једног од јунака:

Пример:

Ћерка сиромаша је веома паметна и домишљата. Увек је помагала свом оцу и надмудрила је самог цара. Њене идеје су биле необичне, али врло ефикасне. Није се плашила и на крају је постала царица. Чак је и у тешкој ситуацији остала мирна и нашла паметно решење.

4. Креативне активности

А. Замисли наставак приповетке:

Шта би се десило да је цар опет покушао да је надмудри? Напиши кратку сцену (5–6 реченица).

Б. Улоге – драматизација:

Подели улоге у одељењу: цар, девојка, сиромах, дворјани... и одглумите једну сцену из приче.

В. Направи „паметни саветник“:

Напиши 3 савета које је девојка могла да запише у књигу „Како надмудрити цара“.

5. Допунске активности – за рад у пару или групи

А. Спој узрок и последицу:

Узрок	Последица
Цар је дао варена јаја	Девојка се сетила да посеје варени боб
Цар је хтео да је отера	Девојка га одвела у пећину
Сиромах је просио	Цар сазнаје за мудру ћерку

Задатак: Исеците и мешајте делове, па нека ученици спајају.

6. Занимљивост – Вук Караџић и народна књижевност

- Вук Стефановић Караџић је сакупљао народне приче, песме и пословице.
- Захваљујући њему знамо многе мудре приповетке као што је ова.
- Овај текст се зове **народна новела** – кратка прича с поуком и духовитим завршетком.
- Тема приче: **Мудрост побеђује силу.**
- Порука: **Разум, стрпљење и памет важнији су од моћи и богатства.**

ЈЕЗИЧКИ КУТАК – активности

1. Непознате речи – значење

Задатак: Повежи реч са њеним значењем:

Реч	Значење
Шћер	а) Скуван
Варен	б) Одморити се

Реч	Значење
------------	----------------

Починути в) Ћерка

Боб г) Биљка слична пасуљу

Пињата д) Земљана посуда

Ученици повезују (нпр. шћер – в, варен – а...)

2. Правопис – велика и мала слова

Задатак: Подвуци речи које треба писати **великим словом**.

Пример: цар, девојка, сиромах, Бог, Вук Стефановић Караџић, море, двор...

Наставак: Објасни зашто се нека од тих речи пишу великим словом.

3. Глаголи у тексту – време и лице

Задатак: Пронађи и запиши по два глагола у:

– прошлом времену: _____, _____

– садашњем времену: _____, _____

– будућем времену: _____, _____

Додатно: Одреди лице и број за ове глаголе.

4. Реченице – врсте по садржају

Задатак: Прочитај реченице и одреди која је врста:

а) „Хај волови, помози Боже да роди варени боб!“

б) „Зашто си то од мене учинила?“

в) „Понеси ово цару.“

г) „Цар се зачуди.“

Ученици одређују: узвична, упитна, заповедна, изјавна.

5. Синоними и антоними

Задатак: Пронађи синониме и антониме за речи из текста.

Реч	Синоним	Антоним
Мудар	_____	_____
Сиромах	_____	_____
Весело	_____	_____

6. Трансформација – пренеси у друго лице

Задатак: Промени реченицу из првог у треће лице.

Пример:

„Ја сам га донела у пећину.“

„Она га је донела у пећину.“

5. Наставна јединица

Падежи у српском језику: Номинатив, акузатив, локатив

РАЗГОВАРАМО – Питања за дискусију:

1. Коју функцију има **именичка реч** у реченици?
2. Зашто су нам потребни падежи у српском језику?
3. Како препознајеш **ко врши радњу** у реченици?
4. Да ли се падежи користе у свакодневном говору или само у књигама?
5. Можеш ли дати пример реченице у којој исти облик речи мења значење у зависности од падежа?

ЈЕЗИЧКИ КУТАК:

1. Подсетник:

Падеж	Питања	Пример
Номинатив	Ко? Шта?	Девојчица чита.
Акузатив	Кога? Шта?	Видим девојчицу.
Локатив	О коме? О чему? Где?	Причам о девојчици.

2. Препознавање падежа у реченицама:

Задатак: Подвуци реченице и одреди падеж подвучене речи.

- а) Мама купује **књигу**.
- б) Играли смо се у **парку**.
- в) **Пас** трчи по дворишту.

3. Допуни реченице одговарајућим обликом речи:

- а) У _____ (парк) сам срео другарицу.
- б) Видим _____ (мачка).
- в) Причали смо о _____ (путовање).

ПРЕПРИЧАВАМО И ПИШЕМО

1. Писмени задатак:

Тема: *Шетња кроз град*

- Употреби бар по један пример **номинатива, акузатива и локатива**.
- Истакни ко врши радњу, шта се дешава и где.

2. Препричавање:

Прочитај кратак текст (или народну приповетку) и препричај га користећи падеже (посебно обрати пажњу на номинатив, акузатив и локатив).

ЗАНИМЉИВОСТИ И КРЕАТИВНИ РАД

1. Игра: „Падежни полицајац”

Ученици у пару добијају реченицу, један је „полицајац“ који контролише падеже. Ако је реч у реченици употребљена погрешно, он даје „опомену“ и исправља.

2. Смишљање реченица – глума

Ученици добијају задатак да осмисле сцену (на пример: у продавници, на стадиону, у парку), и да направе дијалог у коме ће користити све три падежне форме.

3. Коцкице падежа

На коцкици пишу:

- питања за падеже (нпр. ко? шта? / кога? шта? / о коме? где?)
- друга коцка: речи (нпр. дечак, школа, пас...)

Бацаш обе и правиш реченицу!

6. Наставна јединица

Променљиве и непроменљиве речи. Падежи: номинатив, акузатив, локатив.

Уводна мотивација (разговор / загревање):

- „Да ли све речи у реченици могу да промене облик? Шта мислите?“
- Пример: Упореди речи **књига – књигу – о књизи** са речима **увек – сада – лепо**.

Обрада наставне јединице:

1. Променљиве и непроменљиве речи

Објашњење уз табелу:

Врста речи	-	Променљиве	Пример
Именице	✓ да		књига – књигу – о књизи
Заменице	✓ да		ја – мене – о мени
Прилози	✗ не		лепо, јуче, овде
Предлози	✗ не		у, на, са
Глаголи	✓ да		идем, иду, ишао
Везници	✗ не		и, али, јер

Ученике питати: **Да ли можемо рећи „нама – наму – о нами“?** (не, зато што већ има падежне облике)

2. Три падежа: номинатив, акузатив, локатив

- Објашњење кроз примере:

Падеж	Питање	Пример
Номинатив	Ко? Шта?	Дечак трчи.
Акузатив	Кога? Шта?	Видим дечака .
Локатив	О коме? О чему? Причамо о дечаку .	

ЈЕЗИЧКИ КУТАК – Вежбање:

Задатак 1:

Подвуци променљиве речи у следећим реченицама и одреди падеж именице:

- а) Дете чита књигу.
- б) Говоримо о школи.
- в) Пас трчи по пољу.

Задатак 2:

Разврстај речи у табелу:

Речи: столица, под, испод, они, веома, цвеће, трчати, улици, пријатеља, кад, добро, испред

Променљиве речи VS Нпроменљиве речи

Кратак писмени задатак (или усмено):

Тема: *Моја соба*

- Описуј у 5 реченица.
- Употреби најмање једну именицу у **номинативу**, једну у **акузативу**, једну у **локативу**.

Креативна активност: „Речи у покрету“

- Ученици у групама праве постер:
 - Са леве стране пишу **променљиве речи** (црвеном бојом)
 - Са десне **непроменљиве речи** (плавом)
 - У средини – праве реченице са падежима које украшавају цртежима.

Домаћи задатак:

1. Пронађи 5 променљивих и 5 непроменљивих речи у неком тексту из читанке.
2. Напиши по једну реченицу у којој ћеш користити именицу у **номинативу**, **акузативу** и **локативу**.

7. Наставне јединице

ИМЕНИЦЕ У РЕЧЕНИЦИ – функција номинатива, акузатива и локатива

Уводна активност / мотивација:

– Наставник прочита реченицу:

Дечак је у школи читао књигу.

Питања:

- Ко је нешто радио? (Дечак – **субјекат / номинатив**)
- Шта је читао? (Књигу – **објекат / акузатив**)
- Где је био? (У школи – **прилошка одредба места / локатив**)

Затим се на табли исписују ове три речи у падежима и објашњава њихова функција.

Обрада наставне јединице:

1. Теоријски преглед:

Падеж	Питање	Функција у реченици	Пример
Номинатив	Ко? Шта?	Субјекат (врши радњу)	Пас лаје.
Акузатив	Кога? Шта?	Прави објекат (трпи радњу)	Волим пса .
Локатив	Где? О коме?	Прилошка одредба за место	Живим у граду .

2. Заједничко вежбање:

Пример реченице:

Марија је у башти брала јабуке.

Подвући:

- Номинатив: **Марија** (субјекат)
- Акузатив: **јабуке** (објекат)
- Локатив: **у башти** (прил. одр. места)

ЈЕЗИЧКИ КУТАК – задаци за примену:

Задатак 1:

У следећим реченицама подвуци:

- субјекат (номинатив) – **једном црвеном бојом**
- прави објекат (акузатив) – **другом бојом**
- прилошку одредбу за место (локатив) – **плавом бојом**

а) Ана је у парку хранила голубове.

б) Ученици су у библиотеци читали енциклопедије.

в) Пас је појурио мачку у дворишту.

Задатак 2 – препознавање падежа и функције:

За сваку подвучену именицу одреди:

- који је падеж?
- која је функција у реченици (субјекат, објекат, прил. одр. за место)?

Креативни рад:

Задатак: „Нацртај реченицу“

– Ученици добијају реченицу, нпр.

„Петар је у шуми видео веверицу.“

Њихов задатак је:

- Нацртати сцену (Петра, шуму, веверицу)
- Под реченицом обојити:
 - Номинатив (субјекат) – зелено
 - Акузатив (објекат) – црвено
 - Локатив (место) – плаво

Занимљивост:

- У српском језику, једна реч може имати потпуно различито значење у зависности од падежа!
На пример:
 - **Књига је на столу.** (*локатив*)
 - **Видим књигу.** (*акузатив*)
 - **Књига је стара.** (*номинатив*)
- У другим језицима за то треба више речи – зато је српски језик веома богат и флексибилан!

Домаћи задатак:

1. Напиши 3 реченице у којима ћеш користити:
 - именицу у **номинативу као субјекат**
 - именицу у **акузативу као објекат**
 - именицу у **локативу као прилошку одредбу за место**
2. Подвуци и одреди функцију.

Креативни задатак: „Моја реченица – мој цртеж“

Задатак за ученике:

1. **Осмисли реченицу** у којој се налазе:
 - **Именица у номинативу** (ко врши радњу – **субјекат**),
 - **Именица у акузативу** (ко/шта трпи радњу – **објекат**),
 - **Именица у локативу** (где се радња дешава – **прилошка одредба за место**).
2. **Илуструј ту реченицу** цртежом или колажом.
– Употреби боје за разликовање падежа:
 - Номинатив – **зелена**
 - Акузатив – **црвена**
 - Локатив – **плава**
3. **Напиши своју реченицу испод цртежа**, подвуци и обележи падеже, а у загради напиши функцију:

Пример:

„Девојчица (Н – субјекат) је у шуми (Л – место) брала јагоде (А – објекат).”

Шта се овим задатком постиже?

- Ученици **осмишљавају, визуелизују и објашњавају** граматичке садржаје.
- Повезују граматику са **личним искуством и маштом**.
- Развијају **језичку тачност**, али и **креативност** и **самосталност** у раду.

8. Наставна јединица

Мултикултурна Србија: обичаји, ношње и музика

РАЗГОВАРАМО – Питања за дискусију:

1. Који народи живе у Србији, поред Срба?
2. Да ли си некада присуствовао/ла слави, свадби, или другом обичају неког другог народа?
3. Какве ношње си видео/ла на приредбама, телевизији, у музејима?
4. Шта је заједничко, а шта различито у музици различитих народа?
5. Да ли је разноликост предност? Зашто?

ЈЕЗИЧКИ КУТАК

Језичке вежбе повезане с темом:

1. Издвој и напиши **именице** које означавају:
 - Народе (нпр. Мађари, Роми, Бошњаци, Словаци...)
 - Обичаје (нпр. слава, Ђурђевдан, Бајрам, Божић, свадба...)
 - Музичке инструменте (нпр. гајде, фрула, тамбура, тарабука...)
2. Одреди њихов **род, број и падеж** у реченицама.
3. Састави реченице са именима народа – у **номинативу и локативу**.

ПРЕПРИЧАВАМО И ПИШЕМО

➤ **Задатак:**

Напиши кратак опис неког обичаја који познајеш или си присуствовао/ла.

- Ко га прославља?
- Како изгледа прослава?
- Каква је храна, музика, ношња?
- Шта ти се највише допало?

(Могу писати као кратки састав, интервју са чланом породице, или као „репортажу“ са неког догађаја.)

ЗАНИМЉИВОСТИ И КРЕАТИВНИ РАД

➤ **Креативне активности:**

1. **Мала етно-мода:**

- Ученици добијају задатак да нацртају традиционалну ношњу неког народа који живи у Србији.
- Уз цртеж додају кратак опис: „Ово је словачка/ромска/бошњачка/влашка ношња, у којој се прославља...“

2. **Музички угао:**

- Наставник пушта кратке делове различите народне музике.
- Ученици погађају из ког је краја Србије или ког народа, а затим бележе своје утиске.

3. **Културна мапа Србије:**

- Заједнички праве велику мапу Србије на којој обележавају где живе различити народи, који су њихови празници, обичаји и храна.

Закључак часа:

- Мултикултурна Србија је **богатство различитости**.
- Обичаји, ношње и музика чине да се народи **међусобно упознају и поштују**.
- Културно наслеђе треба **неговати и чувати**, без обзира на то ком народу припадамо.

9. Наставне јединице

Глаголска времена – Презент, Перфекат и Футур I

Уводна мотивација:

Наставник каже три реченице:

1. Данас **учимо** нову лекцију. (*презент*)
2. Јуче смо **вежбали** падеже. (*перфекат*)
3. Сутра ћемо **писати** контролни. (*футур I*)

Питање за ученике:

- Да ли се све ове радње дешавају у исто време?
- Коју радњу смо већ обавили, коју сада радимо, а коју тек очекујемо?

На основу одговора, правимо увод у тему.

Обрада наставне јединице:

Глаголско време	Питање	Пример	Када се користи?
Презент	Шта радим САДА?	Пишем, учиш, чита	Радња се дешава у овом тренутку
Перфекат	Шта сам већ УРАДИО/ЛА?	Написао сам, играла сам	Радња се већ завршила
Футур I	Шта ћу ТЕК ДА урадим?	Написаћу, научићеш, видећемо	Радња ће се десити у будућности

Језички кутак – Задаци за вежбу:

Задатак 1:

Упиши глаголе у одговарајућем времену:

1. Ја сада _____ (читати) књигу.
2. Јуче смо _____ (певати) у хору.
3. Сутра ћу _____ (ићи) код баке.

Задатак 2:

У следећем тексту подвуци глаголе и одреди њихово време (П – презент, Ф – футур, ПФ – перфекат):

Милица воли да црта. Јуче је нацртала сунце и дрво. Сутра ће нацртати кућу и дечака.

Задатак 3:

Преобликуј реченице у друга времена:

Пример: Ја пишем задатак.

– у перфекат: Ја сам написао задатак.

– у футур: Ја ћу написати задатак.

Препричавамо и пишемо:

Кратак писмени задатак:

“Мој дан – јуче, данас и сутра”

– Напиши 3–5 реченица у којима описујеш:

- Шта си радио/ла **јуче** (перфекат),
- Шта радиш **данас** (презент),
- Шта ћеш радити **сутра** (футур I).

Занимљивости и креативни рад:

➤ **Играмо се глаголског времеплова!**

– Ученици извлаче картончиће са глаголима и „временским машиницама“ (Јуче, Данас, Сутра)

→ Обликују глагол у одговарајућем времену и праве реченицу.

➤ **Пример:**

Глагол: *играти* / Картончић: *Јуче*

Реченица: Јуче сам играо фудбал.

Драмска вежба:

– Ученици глуме ситуације из прошлости, садашњости и будућности, а остали погађају глаголско време на основу реченица и радњи.

Домаћи задатак:

1. Напиши по **две реченице** у сваком времену:

- Презент
- Перфекат

- Футур I
- 2. Подвуци глаголе и означи време у загради.

• .

Ако желиш, могу направити **радни лист** или **квиз за утврђивање глаголских времена**

➤ **Радни лист – Глаголска времена**

Име и презиме: _____

Одељење: _____ Датум: _____

1. Упиши глаголе у одговарајућем времену (презент, перфекат, футур I):

1. Ја сада _____ (читати) књигу.
2. Јуче смо _____ (певати) у хору.
3. Сутра ћу _____ (ићи) код баке.
4. Они увек _____ (играти) фудбал.
5. Ти си _____ (помоћи) другарици.
6. Ми ћемо _____ (путовати) следеће недеље.

2. Обележи глагол и одреди време (П – презент, ПФ – перфекат, Ф – футур I):

Милица воли да црта. Јуче је нацртала сунце и дрво. Сутра ће нацртати кућу и дечака.

1. _____ (_____)
2. _____ (_____)
3. _____ (_____)

3. Промени време реченице као у примеру:

Пример: „Ја читам књигу.“

Перфекат: „Ја сам читао књигу.“

Футур: „Ја ћу читати књигу.“

а) Ми гледамо филм.

– Перфекат: _____

– Футур I: _____

б) Она учи песму.

– Перфекат: _____

– Футур I: _____

4. Напиши кратак састав (3–5 реченица):

„Мој дан – јуче, данас и сутра“

(Користи глаголе у перфекту, презенту и футуру I)

Додатни задатак (опционо):

Обоји глаголе у свом саставу:

- Презент – **плаво**
- Перфекат – **црвено**
- Футур I – **зелено**

10. Наставне јединице:

Драма у учионици – читање и глума по улогама

 Разговарамо – Увод у тему:

Питања за ученике:

- Да ли сте некада гледали позоришну представу?
- Шта је разлика између драме и приче?
- Шта је улога глумца у драми?

Наставник објашњава да је драма књижевни текст писан у облику **дијалога**, намењен **глумцима**, и да је главни циљ — **представити радњу на сцени**.

Текст за читање по улогама:

(може се користити нека прилагођена драмска сцен, пр. „Чудо у Шаргану“, „Дечаџи Павлове улиџе“, или неки кратак комичан текст)

Наставник дели улоге и учениџи читају дијалоге изражајно.

Драмски тренутак – Глума:

- Учениџи, у мањим групама, припремају **кратке сцене** за извођење.
- Фокус је на **изражајном говору**, јасном читању и разумевању улоге.
- Могу се користити једноставни реквизити или покрети (гестови, интонаџија, став).

Пишемо – описујемо садржај драме:

Задатак:

Напиши кратак опис драме коју смо читали:

- Где се радња дешава?
- Ко су главни ликови?
- Шта је главни проблем и како се завршава?
- Да ли ти се неки лик посебно допао и зашто?

Креативни рад:

Измисли своју сцену!

- Учениџи у пару или групи од 3–4 учениџа пишу кратак дијалог (3–5 речениџа по лику).
- Тема: **Смешна ситуација у школи** или **Поруџа пријатељства**
- Могу нацртати и „позорницу“ за своју сцену.

На крају часа учениџи:

- Умеју да читају драмски текст са разумевањем и изражајно;
- Разликују дијалог од прозе;
- Умеју да опишу садржај драме својим речима;
- Уживају у глуми и развијају говорне вештине.

Занимљивост о драми:

Јесте ли знали да реч „драма“ потиче од грчке речи *δρᾶμα* (драма), што значи „дело“ или „поступак“? Још у старој Грчкој, пре више од 2.500 година, људи су одлазили у позориште да гледају драмске представе на отвореном, а то је била једна од главних забавних и духовних активности. Глумци нису имали микрофоне, па су морали да глуме веома гласно и јасно, а и носили су велике маске да би публици показали какве су им емоције.

Још једна занимљивост о драми:

У старим временима, када је драма тек почела да се игра, све улоге су играли мушкарци! Женске улоге нису постојале, па су мушкарци играли и жене. Морали су да науче како да мењају глас и кретање да би изгледали као жене. Данас су глумци и глумице, а свако може да игра било коју улогу.

Смешна прича из позоришта:

Једном приликом, током пробе једне драме, глумац је заборавио текст. Уместо да стане или да пита помоћ, он је почео да прича шта му је пало на памет у том тренутку! Сви глумци су се почели смејати, а и публика кад је то касније видела. Та сцена је постала толико смешна и позната да су је играли и у другим представама као шалу!

Забавне приче и активности о драми

1. Прича о глумцу који је играо животињу

Један глумац је требао да игра мачку, али није знао како да се понаша као мачка. Па је почео да мјаучи, прави се да лиже крзно, али му је на крају пало на памет да само устане на све четири и тако шета по сцени. Публика је то обожавала, а и он је научио како је забавно глумити нешто необично!

2. Игра улога са изненађењем

Подели ученике у парове и дај им улоге из познатих бајки или прича, али с једним условом – сваки пар мора да у своју сцену убаци једну неочекивану реч или предмет (нпр. мобилни телефон, капу са рупом, балон итд.). Најсмешније изведене сцене добијају аплаузе!

3. Тихи театар

Направите кратке сцене у тишини, само уз покрете тела и изразе лица. Ученике то подстиче да размишљају о невербалној комуникацији и уче како да изразе емоције без речи.

Сценарио: „Три пријатеља и магична звезда”

Ликови:

- Марко – знатижељан дечак
- Јована – паметна девојчица
- Лука – смешни другар
- Магична звезда (може бити и предмет или глумац који носи светлећу капу)

Радња:**Сцена 1: У парку**

Марко, Јована и Лука разговарају о томе шта би желели да им се деси нека магична ствар. Марко жели да постане велики јунак, Јована да научи све тајне свемира, а Лука да буде најсмешнији човек на свету.

Сцена 2: Почиње магија

Појављује се Магична звезда и каже да може да им помогне, али под једним условом – морају заједно да реше загонетку.

Сцена 3: Загонетка

Магична звезда поставља загонетку, на пример:

„Шта има много кључева, али не може да отвори ниједна врата?“

(Одговор: Пијано)

Сцена 4: Заједничко решење

Три пријатеља размишљају, сваки даје своје идеје, и на крају Јована погађа одговор. Звезда им обећава да ће испунити њихове жеље.

Крај:

Три пријатеља захваљују звезди и закључују да је најважније што су заједно и што су помогли једни другима.

Како радити:

- Подели улоге и прочитајте сценарио заједно.
- Нека сваки ученик размисли како ће глумити свој лик (како ће се кретати, како ће говорити).
- Може се додати музика за атмосферу и неки реквизити (лепи шал за звезду, капа итд).
- После извођења, разговарајте са ученицима о томе шта су научили и шта им се највише свидело.

11. Наставна јединица

Лирска поезија: Описне и шаљиве песме

МИШЈА МОБА

Миш посеја проју по јежеву пољу.
Нарасла је проја мишу до рамена, жаби до колена.
Миш сакупи мобу да пожање проју,
па закоље мрава, дебелого брава;
још се чуди моба што је масна чорба.

Народна песма

Извор садржаја (обавезно навести): <https://antologija.in.rs/misja-moba-narodna-pesma/>

Активности

1. Разговор о песми:

- Ко су ликови у песми? (миш, јеж, жаба, мрав)
- Како би описали миша? Како би описали јежа?
- Шта је смешно у песми? Зашто је песма шаљива?

2. Језички кутак:

- Препознавање риме и ритма у песми.
- Тражење и објашњење значења речи: проја, моба, брава.

3. Препричавање:

- Ученици препричавају песму својим речима.

4. Креативни рад:

- Напиши своју шаљиву песму о животињама у шуми, користећи исти образац као у „Мишјој моби“.
- Илуструј песму.

5. Занимљивост:

- Народне песме често имају скривену поруку или мудрост, али „Мишја моба“ се више игра речима и ситуацијама да би нас насмејала. Народна поезија има пуно оваквих шаљивих песама које су забавне и лаке за памћење.

РАЗГОВАРАМО:

Питања за дискусију:

- Ко су главни ликови у песми? Како их описујеш?
- Шта значи „проја“ и шта нам говори да је проја порасла тако високо?
- Зашто мислиш да је песма шаљива? Који догађаји у песми су смешни?
- Шта нам песма говори о мишу и његовој „моби“?
- Да ли си икада видео нешто што ти је изгледало „као да је до рамена“?
- Које животиње познајеш из шуме и како би их описао/ла?

ЈЕЗИЧКИ КУТАК:

- Препознавање речи које су именице, глаголи и придеви у песми.
- Објашњење значења речи: проја, моба, брава, чорба.
- Уочавање риме и ритма у песми (на пример: пољу – рамену, брава – чорба).
- Вежба правог изговора и наглашавања како би песма звучала весело и шаљиво.

ПРЕПРИЧАВАМО И ПИШЕМО:

- Препричати песму својим речима, усмено или писмено.
- Написати кратку шаљиву причу или песму са сличном радњом и ликовима.
- Креирати дијалог између миша и јежа или друге животиње из песме.
- Написати шта би ти урадио/ла да си миш у овој причи.

ЗАНИМЉИВОСТИ И КРЕАТИВНИ РАД:

- Илуструј песму: нацртај миша, проју која расте до рамена и друге животиње.
- Сазнај нешто више о проји као биљци и другим врстама житарица.

- Поставити драмски приказ песме и одиграти је у учионици.
- Испробати да заједно напишемо нову народну песму са сличном темом и ритмом.

12. Наставна јединица

МАЛИ ГРОФ У ТРАМВАЈУ

Једна је жена у трамвају дигла грају.

Чупкала је муф и викала: – Уф!

Какав је то ред кад ту седи дед и још не знам кој' а не синчић мој!

А синчић је млео као жрвањ бео:

– Мама, ја бих сео. Мама, ја бих сео.

Устао је дед да не квари ред. Синчић реко:

– Оф! - и сео ко гроф.

Драган Лукић

<https://antologija.in.rs/mali-grof-u-tramvaju-dragan-lukic/>

ЧИТАЊЕ ЛИРИКЕ: Разумевање поруке песника

Песма: *Мали гроф у трамвају* – Драган Лукић

РАЗГОВАРАМО – Питања за дискусију:

1. Ко су ликови у песми?
2. Како се понашала мајка? А син?
3. Како је реаговао деда?
4. Да ли је понашање мајке и сина исправно? Зашто (не)?
5. Шта значи израз „сео ко гроф“?
6. Шта песник жели да нам поручи овом песмом?

ЈЕЗИЧКИ КУТАК:

- Пронађи речи у песми које се римују.

- Објасни значење израза: **дигла грају, чупкала муф, сео ко гроф**.
- Препознај стилске фигуре (персонафикација, понављање).
- Који глаголи описују дечака? Који мајку? Који деду?
- Којим падежом се означава ко седи, а којим ко кога гледа?

ПРЕПРИЧАВАМО И ПИШЕМО:

- Препричај песму као кратку причу – у прози.
- Напиши писмо деди из песме у ком му се захваљујеш што је уступио место.
- Осмисли наставак песме: шта се десило када су изашли из трамваја?

ЗАНИМЉИВОСТИ И КРЕАТИВНИ РАД:

- Илуструј сцену из трамваја.
- Одглуми сцену у малим групама – у стилу кратке драмске игре.
- Напиши сличну песму о неком другом смешном догађају у превозу или школи.
- Организујте мини-дебату у разреду: *Да ли деца треба увек да имају привилегије у јавном превозу?*

☐ **Занимљивост о песнику:**

Драган Лукић је био један од најпознатијих песника за децу у Србији. Његове песме су често духовите, сликовите и носе јасну поруку о понашању, другарству и правим вредностима. Песма „*Мали гроф у трамвају*“ говори управо о томе како култура и поштовање не зависе од година.

Додатне креативне активности у складу са стандардима које си навео/на:

Активност: „Епитет у мојој песми“

Циљеви активности:

- Ученици самостално препознају епитете у песми „Мали гроф у трамвају“.
- Разумеју улогу епитета у описивању ликова, ситуације или расположења.
- Самостално примењују епитете у сопственом писању.

- Успешно говоре о личном доживљају песме, уз објашњење шта их је насмејало или изненадило.

Задатак:

1. Читање и препознавање епитета:

Ученици добијају стихове из песме (или целу песму) и задатак да подвуку епитете. Затим, у пару или самостално, одговарају на питања:

- Који епитет ти је био најзанимљивији?
- Зашто мислиш да је песник употребио баш тај епитет?
- Како би се стих променио да нема тог епитета?

Пример:

– „жрвањ бео“ – Како замишљаш то? Шта значи да дечак „меле као жрвањ“? Шта додаје епитет „бео“?

2. Моја шаљива песма са епитетима:

Ученици добијају шаблон или инспирацију да напишу кратку **шаљиву песму** (4–6 стихова) у којој ће користити **бар три епитета**.

Пример шаблона:

У трамвају једном шушкавом,
седео је пас са шеширом плавом.
Љуљаше се лево-десно,
лајао је гласно, бесно!

3. Разговор – Доживљај песме:

Ученик говори:

- Шта му се допало у песми „Мали гроф у трамвају“?
- Шта мисли о понашању дечака и мајке?
- Који стих му је био најсмешнији?
- Да ли је ова песма реална или преувеличана? Зашто?

Алтернативно: Рад у групама

Ученици добијају задатак да „улове епитете“ из различитих песама, па да их групишу:

– за ликове, – за предмете, – за осећања или расположење, и представе као „табелу епитета“.

13. Наставна јединица

„СЕДАМ ПРУТОВА“

Имао отац седам синова, седам свађалица. Свађајући се занемарише сав кућни посао и све им пође наопако. Било је себичних и рђавих суседа који су се радовали њиховом свађању и њихов назадак скретали су на своју корист. Лако је грабити онде где нема ко да чува, кад се чувари међу собом свађају. Видећи да ће бити зло и наопако, отац се веома забрине. Једанпут окупи синове око себе, па им покаже седам прUTOва чврсто повезаних у један сноп и рече: – Који од вас овај сноп преломи, ономе ћу дати десет дуката. Свих седам синова покушали су да преломи сноп: пробали су овако и онако. Напослетку сваки рече да не може. А отац ће им онда: – Чудим се што не можете јер је то сасвим лако. Он одреши узицу којом је био сноп везан, штапићи се размакоше а он један по један преломи без по муке. Синови се насмејали: – Е, тако је лако! Тако би могло и нејако дете! Отац заврши: — Ево вам, децо, слике и прилике ваше. Не будете ли сноп, бићете седам прUTOва које, као што сте сами рекли, може сломити нејако дете. Народна приповетка

Стандард: *Препознаје и описује ликове и догађаје у народним приповеткама.*

Лекција: Седам прUTOва – народна приповетка

Извор: <https://antologija.in.rs/sedam-prutova-narodna-pripovetka-tekst/>.

РАЗГОВАРАМО – Питања за дискусију:

1. Какви су били синови?
2. Зашто су се суседи радовали њиховој свађи?
3. Шта је показао отац примером са прUTOвима?
4. Каква је порука ове приповетке?

5. Да ли је ова прича примењива и у вашем животу (породица, школа, другарство)?

ЈЕЗИЧКИ КУТАК:

- Пронађи и издвоји придеве који описују ликове (нпр. рђави, себични, нејаки).
- Подвуци глаголе који описују поступке синова и оца.
- Објасни значење израза:
 - „биће зло и наопако“
 - „слике и прилике ваше“
 - „нејако дете“

ПРЕПРИЧАВАМО И ПИШЕМО:

- Напиши кратак састав: „**Кад смо се ми посвађали...**“ (или: „Када смо сарађивали као сноп“).
- Препричај причу својим речима, водећи рачуна о почетку, средини и поуци.

ЗАНИМЉИВОСТИ И КРЕАТИВНИ РАД:

Креативна активност: „Сноп или прут?“

- Направите заједнички пано у разреду.
- Сваки ученик добија „прут“ (папирну траку) и пише по једну реч или особину која доприноси слози у групи (нпр. сарадња, поверење, љубазност...).
- Када се сви „прутови“ повежу – добија се „сноп“ – симбол заједништва у одељењу.

Драмски задатак:

- У групама одиграјте сцену у којој отац учи синове важну животну лекцију.
- Друга група може осмислити модерну верзију (нпр. у школи, међу другарима).

Порука лекције:

Кад се свађамо – слаби смо. Кад се држимо заједно – ништа нас не може сломити.